

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษาและตำแหน่งงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้ากลุ่มงานการศึกษา จังหวัดปทุมธานี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.v. and Morgan, D.W. 1970 : 608 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2547 : 119) โดยจัดแบ่งตามอำเภอในจังหวัดปทุมธานี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 69 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 และได้ทดลองหาค่าความเชื่อมั่นกับ นายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้ากลุ่มงานด้านการศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (α - Coefficient) เท่ากับ 0.99 ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 163 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.06 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมุติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย รายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาได้ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 54.6 มีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 49.1 มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 49.7 และร้อยละ 39.3 เป็นตำแหน่งรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. คุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า คุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ มีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}=4.01$) มีภาวะผู้นำ ($\bar{X}=3.97$) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.95$) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}=3.93$) มีไหวพริบปฏิภาณ ($\bar{X}=3.93$) เป็นนักพัฒนา ($\bar{X}=3.87$) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.87$) มีความสามารถในการประสานพลังเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ($\bar{X}=3.86$) เป็นนักวางแผน ($\bar{X}=3.80$) และมีความรอบรู้ ($\bar{X}=3.76$)

1.1 คุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.1 ด้านมีความรอบรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบบริหาร งานบุคคล บุคลากรทางการศึกษาท้องถิ่น ($\bar{X}=3.81$) มีความรู้ ความเข้าใจในนโยบายการบริหารจัดการศึกษาของรัฐบาล ($\bar{X}=3.79$) และมีความรู้ ความเข้าใจต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ($\bar{X}=3.77$)

1.1.2 ด้านเป็นนักวางแผน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X}=3.87$) สามารถแปลงแผนงานด้านการศึกษาที่กำหนด ไปสู่กิจกรรมการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.86$) และสามารถกำหนดเป้าหมายของการพัฒนางานด้านการศึกษาของหน่วยงาน ($\bar{X}=3.86$)

1.1.3 ด้านเป็นนักพัฒนา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีความเข้าใจในหลักการจัดการประชุม สัมมนา ($\bar{X}=3.96$) ใช้เทคนิค วิธีการในการประเมินเพื่อพัฒนางานด้านการศึกษาแก่ผู้ร่วมงาน ($\bar{X}=3.89$) และมีความเข้าใจในแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาของหน่วยงาน ($\bar{X}=3.89$)

1.1.4 ด้านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีแนวความคิด วิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารงานด้านการศึกษาของหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.04$) สามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารงานการศึกษาของหน่วยงานได้หลากหลายตรงกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ($\bar{x} = 3.89$) และสร้างสรรคงานด้านการศึกษาคตามเงื่อนไข ข้อจำกัดของหน่วยงาน ($\bar{x} = 3.87$)

1.1.5 ด้านมีความสามารถในการประสานพลังเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สามารถเลือกใช้กิจกรรมการบริหารงานการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีของหน่วยงาน ($\bar{x} = 3.87$) เป็นผู้สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานสามารถพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.87$) และสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดแก่ผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานด้านการศึกษา ($\bar{x} = 3.87$)

1.1.6 ด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ บริหารงานด้านการศึกษาด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ($\bar{x} = 4.03$) สามารถบริหารงานด้านการศึกษาโดยใช้หลักความมีคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้ร่วมงาน ($\bar{x} = 4.03$) และสามารถบริหารงานด้านการศึกษาด้วยความยุติธรรมกับผู้ร่วมงาน ($\bar{x} = 3.98$)

1.1.7 ด้านมีภาวะผู้นำ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีความสามารถในการปกครอง บังคับบัญชาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายของหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.04$) เป็นผู้มีศิลปะในการจูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธา นับถือในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายของหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.02$) และเป็นผู้สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ($\bar{x} = 4.01$)

1.1.8 ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.17$) ยอมรับความสามารถของผู้ร่วมงาน ในการพัฒนางานด้านการศึกษา ($\bar{x} = 4.07$) และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถในการพัฒนางาน ($\bar{x} = 4.06$)

1.1.9 ด้านเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เป็นผู้ที่ติดตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ($\bar{x} = 4.09$) มีความเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ($\bar{x} = 4.07$) และมีความสามารถในการศึกษาหาข้อมูลจากเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อพัฒนางานด้านการศึกษา ($\bar{x} = 3.97$)

1.1.10 ด้านมิไฮวพริบปฏิภาณ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น กับการบริหารงานด้านการศึกษาได้ตามภาวะสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.98$) เป็นผู้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ($\bar{x} = 3.96$) และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ตื่นตัวต่อการพัฒนางานด้านการศึกษาขององค์กร ($\bar{x} = 3.96$)

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งงาน พบว่า

2.1 อายุ โดยภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอายุแตกต่างกันมีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.2 ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 16 ปีขึ้นไป มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา มากกว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 6-10 ปี มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา มากกว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี

2.3 ระดับการศึกษา โดยภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา มากกว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา มากกว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

2.4 ตำแหน่งงาน โดยภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษา มากกว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และผู้บริหารองค์กร

เหมาะสมกับสถานภาพและหน้าที่ที่รับผิดชอบ คือ คุณลักษณะทางวิชาชีพจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มิ่ววิสัยทัศน์ มีเป้าหมายทางการศึกษา มีการวางแผนการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะทางการบริหารที่ดีเยี่ยม มีความตั้งใจจริงในการบริหารงานการศึกษา เป็นผู้นำที่มีความรู้และรู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม และคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในหน่วยงาน มีบุคลิกภาพดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบสูง มีใจเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีความอดทนอดกลั้น อุตสาหะวิริยะ อดทน เสียสละ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความกล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีสุขภาพดี เป็นนักพัฒนาและนักบริการสังคม ซึ่งคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เตรียมความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่อผู้เรียน รวมทั้งเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่น และศรัทธาของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้มีศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโภชน์ อนันต์โรจน์ (2546 : 150-151) ที่พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการพัฒนางานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีมีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเป็นเพราะจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีโอกาสในการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานของบุคคลได้มาก เช่น โอกาสทางการศึกษาหาความรู้ของบุคคล ระบบการติดต่อสื่อสาร การเข้าถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการค้นคว้าหาข้อมูล ระบบคมนาคม และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากมาย จึงทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง และมีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษาตามที่คุรุสภากำหนด และมาตรฐานกำหนดตำแหน่งนักบริหารงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเหตุผลดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย พงษ์เทพิน (2542 : 78) ที่พบว่า การที่บุคคลจะมีศักยภาพความสามารถ หรือความพร้อมในการทำงานนั้น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนสำคัญในพฤติกรรมการทำงานเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลรายด้านดังต่อไปนี้

1.1. มีความรอบรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจังหวัดปทุมธานีมีความก้าวหน้าทางวิชาการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา จึงทำ

ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการศึกษามากขึ้น และมีความตื่นตัวต่อการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง รวมทั้งการเข้าร่วมการอบรม สัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ มีความเข้าใจในระเบียบกฎหมายการบริหารงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น เพราะการมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารงานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานด้านการศึกษาของท้องถิ่น จึงทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีมีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาในด้านมีความรอบรู้ในการบริหารงานด้านศึกษามาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วราภรณ์ ตรีภูมิตถะ (2550 : 110) ที่กล่าวว่า ผู้นำต้องมีความรู้ โดยรู้อย่างรอบตัว ทั้งเรื่องเฉพาะเกี่ยวกับงาน บุคคลในงาน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกองค์กร เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานเป็นวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลและครอบคลุม สามารถนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้

1.2 เป็นนักวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแกนนำสำคัญในการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์กร ซึ่งขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ จะเน้นบทบาทของผู้บริหารอย่างชัดเจน อีกทั้งกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางให้ท้องถิ่นต้องจัดทำแผนการพัฒนาศึกษาท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี จึงทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาองค์ความรู้ในการวางแผนงานด้านการบริหารการศึกษาของท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮาร์ทและควิน (Citing Hart and Quinn, 1993 : 543-575, อ้างถึงใน อาคม วัดโรสง. 2547 : 71-72) ที่กล่าวว่า ผู้นำทางการศึกษาจะต้องวางแผนงานเกี่ยวกับบุคคล วิชาการ อาคาร สถานที่ งบประมาณการเงิน ธุรการ กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน ยิ่งในปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาจะเป็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารยังต้องร่วมกับบุคลากรของโรงเรียนและชุมชนในการวางแผนงานโรงเรียน

1.3 เป็นนักพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะงานทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาพื้นที่ในเขตการบริหารจัดการ จึงทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพื้นฐานของความเป็นนักพัฒนาอยู่ในตัวบุคคล ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีจึงมีความเข้าใจในแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษา และสามารถพัฒนางานด้านการศึกษาได้ประสบผลสำเร็จตามทิศทางที่หน่วยงานกำหนดได้ ซึ่งความเป็นนักพัฒนาในงานด้านการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการบริหารงบประมาณ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะของความเป็น

การบริหารงานด้านการศึกษา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องยึดหลักความมีคุณธรรม และจริยธรรมในการบริหารงานด้านการศึกษา เพื่อให้ปรากฏเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และ เพื่อให้ผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชายึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานในการบริหารงาน การศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2550 : 110) ที่กล่าวว่า การ มีหลักจริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงาน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเป็นผู้นำนั้น มีความถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผู้นำที่ดีเมื่อมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม มักเป็นที่รักใคร่ เคารพ เชื่อฟังของลูกน้อง เรียกว่าสร้างศรัทธาให้แก่ลูกน้องหรือผู้ตามได้อย่างดี หลักธรรมที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานได้คือ เช่น หลักพรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 เป็นต้น

1.7 มีภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคุณสมบัติส่วนบุคคล ในด้านการมีภาวะผู้นำ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมี และ จำเป็นต้องใช้ในการบริหารงาน เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารระดับสูง ขององค์กร และมีผู้ใต้บังคับบัญชาหลายตำแหน่งงาน ซึ่งการบริหารงานต่างๆ ขององค์กรผู้บริหาร จะต้องแสดงความสามารถด้านความเป็นผู้นำให้โดดเด่น เพื่อสร้างศรัทธาให้กับผู้ร่วมงาน โดยเฉพาะ การบริหารงานด้านศึกษานั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาส่วนหนึ่งเป็นบุคลากรครู ดังนั้นผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องใช้หลักความเป็นผู้นำในการบริหารงานด้านการศึกษาให้สอดคล้อง กับวัฒนธรรมขององค์กร และสามารถปกครอง บังคับบัญชาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้ ตามเป้าหมาย และเกิดความยอมรับ และศรัทธาในตัวของผู้บริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ริชาร์ดสันและแบลด์วิน (Richardson and Baldwin, 1976 : 147) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็น กระบวนการซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใดมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อ พฤติกรรมของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือมากกว่า โดยพยายามที่จะทำให้สมาชิกขององค์การให้ ประพฤติไปในทิศทางที่จะทำให้องค์การนั้นๆ บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

1.8 มีมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีคุณสมบัติพื้นฐานของการเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่นดี เป็น บุคคลที่สามารถเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย มีลักษณะการพูดและวาจาดี มีความสามารถในการใช้ภาษา ในการเจรจาได้อย่างเหมาะสม สามารถโน้มน้าว ชักจูงให้ผู้ร่วมงานเกิดความนิยมชมชอบ และศรัทธา ในตนเอง จนสามารถชักนำบุคคลอื่นให้ร่วมพัฒนางานด้านการศึกษาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่ง เหล่านี้มีผลโดยตรงต่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร วรุดบางกูร (2525 : 74-80) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีความสำคัญคือ มีความรู้ มีประสบการณ์ในการบริหารงาน มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถ เข้ากับบุคคลอื่นและผู้ร่วมงานได้

2.1 อายุ พบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอายุแตกต่างกัน มีคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี สามารถศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและเพิ่มประสบการณ์ในการรับรู้ถึงการมีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาได้ โดยผ่านระบบของเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างรวดเร็ว หลากหลายช่องทาง และหลากหลายแหล่งเรียนรู้ จนเกิดการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นผู้มีคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้กระบวนการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ซึ่งจะต้องมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งบุคคลเหล่านี้ย่อมจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกัน ดังนั้นช่วงอายุจึงไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี จึงทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีที่มีอายุต่างกันมีคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เทพ โดมมาดี (2544 : 73) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันนั้นทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการถ่วงรอกองทางความคิดที่ถี่พิถันกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า จึงทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่ามีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำทางการศึกษามากกว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ เบิร์นส์ (Burns, 1978, cited in Barker, 1992 : 50) ที่กล่าวว่า ความสามารถและสมรรถภาพของภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่จะสามารถพัฒนาได้โดยการเรียนรู้จากการอบรมและประสบการณ์ในการทำงาน

2.3 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ